

עין משפט ונר מצוה

לֹא אֶמַּי פֶּרֶק ג' מַשְׁנוּט פֿסַק'מ הִלְכֵּה יב':

◊

מוסף רש"י

אורי יש בין כבש למזבח. שלא היה ראש הכבש נוגע במזבח אלא אור מעט מפסיק ביניהם (רע"ז סב:) דא לא קשיא. כלומר אם קושיא אחרת אין כאן, זו יש לה תירוץ. וכן כל דומתא דאינא הא לא קשיא, יש קושיא גדולה מזו (שבועות כב.):

◊

שיטת מקובצת

עולת העוף הפסלה במחשבת. (וא"מ) ^[כ] (הקונטרס פ"ן) מליקה היתה בראשו של מזבח ואל קטלה לה מזה דלואר מזבח כמזבח ואילו היה מתקדו למחר היה כבר וי"ל דלישנא דקטלה משמע דבר הנפסל שהמזבח קטלנו והלא הרי היה כשרה ממש אי"ז (ר"מ אלא נראה) ה"פ (אפי"ן אמרת דלית מועלת בראשו של מזבח מי"מ הא קודם) כלי שרת. דאפילו תאן דלית ליה כ"י מודה בדם הנורק. ע"י חוס' מנחות דף ו' (ע"פ ד"ה שיהיו: ד"ח אורי יש בו' ברי שיהא אורי קרקע מפסיקו. עין לעיל בתוס' דף ס"ז (ע"פ ד"ה חורין):

פז:

והנסכים שנטמאו משקדשו ככלי אין להם פדיון דמשמע מקרב לא קרבו בעורכו ^[כ] לכלי חול איירי וכן ^[ד] היה מקריב מנחת העומר ונטמאת בידו אומר לו הבא אחרת תחמיה בהכי מוקמינן לה מיהו אכתי קשה לפי' דאי מעיקרא ס"ד דלענין פדיון קצעי אם כן לא

הוה ליה למימר לכתחלה ליקרב מיבעיא לי אלא ליקרב מיבעיא לי ומדקאמר לכתחלה ליקרב מיבעיא לי משמע דמעיקרא נמי הוה ידע דליקרב קמיבעיא ליה אלא דמיבעיא ליה דדיעבד ועוד הקשה ה"ר פטר לפרש"י שהשיב ^[ז] ר"י דדוקא משום דורקוהו פסולין אחרי שקצלו פסולין אבל קצלו פסולין וזרקוהו כשרים יעלו תחילה ^[ח] ליקרב איברים דכלי שרת מקדשין לכתחלה ליקרב דזהדיא אמרינן בפ"ק דמנחות (דף יז.) והא דעי מיניה ריש לקיש חרבי יוחנן כלי שרת מהו שיקדשו פסולין לכתחלה ליקרב וא"ל אין מקדשין ומשני אין מקדשין ליקרב אבל מקדשין ליפסל הילכך נראה פרי"ט ^[ט] שפירש דמעיקרא ס"ד דר' יוחנן דקצעי מיניה אם העלה פסולין לגבי מזבח ככלי שרת ומפסיק הכלי שרת וקמיבעי ליה נהי דאין לומר דלא ירדו מטעם דלואר מזבח כמזבח דמי שהרי תחתית הכלי מפסיק מיהו כלי שרת שמה מתוך קדושתו לא הוי חלינה והוי כאילו הפסולים ע"ג המזבח ממש דלא ירדו או הוה חלינה וירדו אמר ליה תניתוה כשם שהמזבח כו' לענין דאם עלו לא ירדו כך הכלים מקדשין לענין זה ^[י] (מכאן ואילך גזון ר"ת) א"ל לכתחלה ליקרב קמצעיא לז' דסבך ריש לקיש ^[יא] דאיכא

לאוקומה מתני' דקתני הך ^[יב] כלים מקדשים שאם ^[יג] עלו ככלי ע"ג המזבח לא ירד ^[יד] דאין כאן לא קדושת המזבח ולא קדושת אור וואיל והם ככלי וקצעי שאם לא העלה הקמינן הפסולין ככלי אלא קדשו ככלי מהו שיעלו לכתחלה דכי היכי דמזבח מקדש מה שנגע בו ולא ירדו כך כלי מקדש מה שנגע בו ולא ירדו או לא אא"כ העלהו אמר ליה תניתוה שקבלו פסולין וזרקו את דמו מאי לאו שקבלו פסולין וזרקו פסולין כלומר שקבלו פסולין וזרקו דדיעבד הא אם לא ורקוהו לכתחלה לא זירוק דהכי מיפרשא מתני' הלא והיואל כו' שזרקו את הדם דדיעבד לא ירד הא אם לא ורקוהו לא יעלה והא דקאמר וזרקו פסולין פי' דמתני' [כך] הוא ואינו אלא מסיים לשון המשנה ולא מפסולא ^[טז] קדייק מדע שלא היה לו לומר רק לא שקבלו אי נמי ורקו אלמא דריש לקיש דדחי ליה בפסולין מוקי ^[יז] לה והיינו דאמר בפ"ק דמנחות (י"ג סה) והא דעי מיניה ריש לקיש (כו') מר' יוחנן כלי שרת מהו שיקדשו פסולין [כו'] ואמר ליה אין מקדשין עד ^[יח] לא קצלו פסולין ואי נמי ורקו פסולין כלומר שקבלו פסולין אם עלה הבשר לא ירד והדם יעלה ויזרק דכלי שרת מקדשין לכתחלה ליקרב אי נמי אם ורקו פסולין הבשר אם עלה לא ירד והדם לא יתקנח דהא פירוש הקונטרס שהעמדתי בעודן ^[יט] ככלי חול כריך לפרש גס לפי' ר"ת למאי דבעי למימר ר"ל דמקדשין לכתחלה ומה שפי' הדם לא יתקנח אין שייך להזכיר כאן דלאו היינו אם עלו לא ירדו דאפילו מאן דאית ליה גבי דם אם עלו ירדו מודה דדם הנורק דקלטו מזבח דאי לא הוי אלא לר"ג דוקא אי"כ בסמוך דפרין חטאת העוף דפסולה היכי מזה מדמה ^[כ] פירוש לר"ג דאמר אם עלה לא ירד כיון דלואר מזבח לאו כמזבח דמי לעולם הוי ירוד ומאי קושיא אימא הא דקתני אם עלה לא ירד היינו אם זרק לא יקנחנו אבל אם עלה ככלי ירד אלא ודאי לא יקנחנו הוי לכויל עלמא ואם עלה לא ירד דקאמר היינו אם עלה ככלי לא ירד אלא יזרקנו בעל כרחו ובהיהא דמנחות (י"ג סה) דדקך רבינו חיים דקאמר התם אין מקדשין ליקרב אבל מקדשין ליפסל וכי לא היה יודע דמקדשין ליפסל הא מתני' היא בין לפי' הקונטרס בין לפי' ר"ת דתנן כך הכלים מקדשין: **א**וירר יש בין בבש למזבח. אבל אי אור מזבח כמזבח דמי לא קשיא ליה מכי מטוי כנגד אור (לא) הוה ליה ירוד דכנגד אותו אור יש אמה סובב ^[כא] וסובב חשיב מזבח דאפילו להקטיר עליו איכא מאן דאמר פרק קדשי קדשים (לעיל דף סב:) דמקטירין ^[כב] מיהו אין נראה לרבינו חיים שהרי יש אור מפסיק יותר מכדי אמה סובב כדי שיהא אור קרקע מפסיקו כדאמרינן לעיל מה דם אור קרקע מפסיקו אף בשר אור קרקע מפסיקו וא"כ אכתי מכי מטוי כנגד אור קרקע ה"ל ירוד: **ע**ולת העוף דפסלה בה מחשבה. חימה מאי קשיא ליה הא אמרינן בפרק קדשי קדשים (לעיל דף סה.) שאם עשאה למטה מרגליו אפילו אמה אחת כשרה וא"כ אין כאן אור מזבח ולפירוש הקונטרס שפירש למעלה (לעיל דף קד.) שהיתה שם בליטה ניחא אי נמי פריך לרבי נחמיה דאמר (לעיל דף סה.) היא ענמה אינה נעשת אלא בגופו של קרן:

המזבח מקדש פרק תשיעי זבחים

שקיצלו פסולין **ו**הדר ורקו פסולין. ולמה לי זרקו מקבלה איפסלה לה אי לאו לאשמועינן טעמא דזרקו פסולין הוא דהוו איברים בתורת אם עלו לא ירדו ולכתחלה לא יעלו דתפסל ^[א] בשר בזריקת פסולין הא ורקו כשרין לכתחלה נמי יעלו האיברים דזריקה מעליא הוא ואע"ג דקיבלו

פסולין משום דקדשיה כלי שרת ליזרוק לכתחלה: אי **נמי שזרקו פסולין**. ומשום היא גופא אינטרין לאשמועינן אם עלו איברים לא ירדו ואף על פי שנפסלו בזריקה: **א**ור המזבח. אם תלה איברים פסולים בלואר ראש המזבח כמזבח דמי ולא ירדו: או לאו. כמזבח דמי וירדו: **ה**יכי מסיק לה **מכנש למזבח**. הא כי מגבה ליה בלואר הכנש הוה ליה ירוד ומנן ^[ב] כך אם ירדו לא יעלו: ומשני **נגד ליה**. גורכן עד המזבח ואינו מגביהן: ופרכין **אורי יש בין כנש למזבח**. כדאמרון בפרק קדשי קדשים (לעיל דף סב:) וכי מטוי כנגד אותו אור הוה ליה ירוד: ומשני רובו **לכנש כנכש** כו'. מה שנגד אור שדיין ליה בשר רובא אם רוב האבר כנכש שדיין ליה בשר כנש ואי רובן ^[ג] כמזבח שדיין ליה בשר רובא: **יש חבור צעולין**. דלא חשבינן להו כמאן דמיפרת ואולנין זהו בשר רובא או אין חיבור: (א) **תפשוט דיש חיבור**. דאי אין חיבור קמא קמא דמטא כנגד אור איפסיל ליה. ובכריתות (דף קד. יד.) ^[ד] גרסינן ליה בלישנא אחרינא תיפשוט דבעי רמי בר חמא הלכו באיברים אחר הרוב או לא הלכו: **עולם העוף**. שמליקתה בראש המזבח: **היכי משכחת לה**. דפסל ^[ה] זה מחשבה חוץ לזמנו הא קלטתה אור המזבח דאי נמי אמרינן לינה

מועלת בראש המזבח וקיים זה את מחשבתו ושהיה עד למחר והקטירה בת הקטירה היא דהא פסולין שעלו לא ירדו וכיון דבת הקטירה מחר לכתחלה היא אמאי פסלה זה מחשבת הקטרת מחר: **אלמא לא**. בתמיה. ^[ו] ולא משכחת זה פסול מחשבה והא משכחת כגון שחשב עליה להוריד ^[ז] למחר לאחר שנפסל ולהעלותה ולהקטירה דכיון דאיקיים ^[ח] ליה מחשבתו מו לא סלקא דהא איפסל ליה בלינה השתא נמי אהני זה מחשבה: ופרכין אלתקפתא דרב שימי הניחא **לרבא דאמר לינה מועלת**. איכא לאשכחא ^[ט] בכה"ג: **אלא לרבה**. אפי' קיימא למחשבתו לא מיפסל וכל שכן דמחשבה לא הוה ^[י]: ומהדרין **לרבה נמי כו' להורידה קודם עמוד השחר**. וכיון דעמוד השחר משכחת ^[יא] לה ארצפה פסיל לה בלינה הילכך מהניא לה נמי מחשבה: **לכך גיטא מיהא תפשוט כו'.** רב שימי מסיים ביה ^[יב] באתקפתיה הכי את ^[יג] בעי למילף מיניה אור מזבח לאו כמזבח דמי לאידך גיסא מניח למיפשט מינה ולמימר דכמזבח דמי דאי לא כמזבח דמי:

חטאת

בין חומרא בין קולא כדמוכח לשון ^[יד] ר"ת וכל מה שפירשתי לפירוש הקונטרס שהעמדתי בעודן ^[יז] ככלי חול כריך לפרש גס לפי' ר"ת למאי דבעי למימר ר"ל דמקדשין לכתחלה ומה שפי' הדם לא יתקנח אין שייך להזכיר כאן דלאו היינו אם עלו לא ירדו דאפילו מאן דאית ליה גבי דם אם עלו ירדו מודה דדם הנורק דקלטו מזבח דאי לא הוי אלא לר"ג דוקא אי"כ בסמוך דפרין חטאת העוף דפסולה היכי מזה מדמה ^[כ] פירוש לר"ג דאמר אם עלה לא ירד כיון דלואר מזבח לאו כמזבח דמי לעולם הוי ירוד ומאי קושיא אימא הא דקתני אם עלה לא ירד היינו אם זרק לא יקנחנו אבל אם עלה ככלי ירד אלא ודאי לא יקנחנו הוי לכויל עלמא ואם עלה לא ירד דקאמר היינו אם עלה ככלי לא ירד אלא יזרקנו בעל כרחו ובהיהא דמנחות (י"ג סה) דדקך רבינו חיים דקאמר התם אין מקדשין ליקרב אבל מקדשין ליפסל וכי לא היה יודע דמקדשין ליפסל הא מתני' היא בין לפי' הקונטרס בין לפי' ר"ת דתנן כך הכלים מקדשין: **א**וירר יש בין בבש למזבח. אבל אי אור מזבח כמזבח דמי לא קשיא ליה מכי מטוי כנגד אור (לא) הוה ליה ירוד דכנגד אותו אור יש אמה סובב ^[כא] וסובב חשיב מזבח דאפילו להקטיר עליו איכא מאן דאמר פרק קדשי קדשים (לעיל דף סב:) דמקטירין ^[כב] מיהו אין נראה לרבינו חיים שהרי יש אור מפסיק יותר מכדי אמה סובב כדי שיהא אור קרקע מפסיקו כדאמרינן לעיל מה דם אור קרקע מפסיקו אף בשר אור קרקע מפסיקו וא"כ אכתי מכי מטוי כנגד אור קרקע ה"ל ירוד: **ע**ולת העוף דפסלה בה מחשבה. חימה מאי קשיא ליה הא אמרינן בפרק קדשי קדשים (לעיל דף סה.) שאם עשאה למטה מרגליו אפילו אמה אחת כשרה וא"כ אין כאן אור מזבח ולפירוש הקונטרס שפירש למעלה (לעיל דף קד.) שהיתה שם בליטה ניחא אי נמי פריך לרבי נחמיה דאמר (לעיל דף סה.) היא ענמה אינה נעשת אלא בגופו של קרן:

מסורת הש"ס

(א) [לעיל פד., ז. שם, א. ועי' היטב בפרי"י ובמוספות שם, (ד) יומא ד. מנחות עב.

◊

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה תפשוט ז"ל קודם ד"ה יש חיבור: (ב) שם ד"ה אלמא לא בתמיה אלמא לא משכחת:

◊

גליון הש"ס

גמ' הא לא קשיא תפשוט. סבת דף ג ע"ב:

◊

שינויי נוסחאות

[א] בש"מ נוסף איבעיא להו: [ב] מתקשר את הראוי לו (בי"ט): [ג] י"ל דגריר (בי"ח), וכ"ה בש"מ כ"י"פ: [ד] בה מחשבה (בי"ח) ובה בתוס', ועי' רש"י: [ה] י"ל קלטת אורי מזבח (בי"ח): [ו] דאיספיל ליה בשר (בי"ט): [ז] רובו (בי"ט): [ח] דפסלה בה מחשבת חוץ (בי"ט): [ט] להורידה למחר לאחור שנפסלה בלינה ולהעלותה (ע"פ כ"י יב"ש): [י] דאי מקיים למחשבתו (בי"ח): [יא] לאשכוחא (ש"ח): [יב] ז"ל מהניא (ש"ח): [יג] ז"ל משבח (הגרי"ג): [יד] מיתב ביה למא' בעיני: [טו] כ"מאי אי בעית: [טז] ז"ל בעירך (ש"ח, צ"ס): [יז] שחשיב לא ירדו דוקא משום (ש"ח): [יח] לכתחילה איברים ליקרב כל"ל (ש"ח): [יט] בשעתיק לעיל ע"א מובא פרי"ט בומר ביאור: [כ] בש"מ רש"י מוחקים תיבות בשנבגורים: [כא] הלשון מר' קת מנומנס, דמשמע דר' יוחנן לא ס"ל הכי, וענמלם כתבו לעיל דחזיר בלמח דעת ר' יוחנן. עי' טה"ק. [כב] ז"ל כך הבליים (גליון): [כג] ז"ל שמשעלו (בי"ט): [כד] ירדו אע"ג דאין (ח"ט): [כה] ז"ל מפסולין (ש"ח): [כו] בש"מ גורם נמי מוקי. וצ"ע דהא ר"ל בלגד הוא דמוקי לה בפסולין דוקא לפי' ר"ת. שרי' דבז"ו לא גרים מיפת' אלמא' לעיל בסמוך ואפשר דמה"ט הניחא בש"מ: [כז] ז"ל ומשני לא שקבלו (צ"ס): [כח] עד כאן לשון ר"ת כל"ל (ח"ט): [כט] עי' ש"י בעמ' שאלח"ו אות כו: [ל] בש"מ נוסף דהכשב היה פורה אמה יסוד ראמה סובב: [לא] בש"מ נוסף אבל השתא דלאו כמזבח דמי ע"כ הוי כאורי וכי היכי דאורי מזבח לאו כמזבח דמי כמו כן אורי סובב לאו כסובב דמי וא"כ הו"ל ירוד: [לב] הקטע דלהלן נראה לוקח בחסר וצ"ע ליישוב:

מסורת הש"ס

(א) ע' מכות יט, כו. (ב) מנחות ח: יט. ת"כ צו פ"א הרי"ב. כצ"יו שבת קכ"ד. (ג) [מנחות יט:] (ד) לעיל פז. מנחות ז. פז: ק. קב: מעילה ד. י. (ו) מוסף' נמנחות ספ"ח ומעילה פ"א הי"ד, (ח) מוסף' נמנחות ספ"ט, (ט) [ויקרא עב:], (י) לעיל פד'. (יא) לעיל פג., (יג) מנחות פז., (יד) שם, (ט) לעיל סט., (טו) [ויע' מו' מנחות ח: ד"ה כל], (טז) ע' כפ' פנים מאליות, (יז) [ויע' מו' פסחים כג: ד"ה מדי, ויקא מט. ד"ה בעין

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה שאר פסולים דמיס של בחמה: (ב) ד"ה ליבש וכו' מורקות הס"ד ומיבית כ"ש נמחק: (ג) ד"ה ואין מתקשין וכו' לגלי הס"ד ומיבית כ"ש נמנחות נמחק:

גליון הש"ס

גב' נפגמו אין מתקנין. עיין שפעות דף ע"ג מוס' ד"ה מ"מ קס"א: שם הוסיף במ"ס מבבב"ם. ע"י מוסף דף טו ע"כ מוס' ד"ה מהמל"ח רש"י. ד"ה אבל מקדשין וכו' שאם יצא עיין לעיל דף ע"ב מוס' ד"ה יעלה: [תוס' ד"ה אלא בפנים וכו' ונפטר רבינו חיים דמבפנים לכלי קמבר. ע"י ויקא דף מט ע"א תוס' ד"ה ע"כ וכו' ובפסחים דף כג ע"כ תוס' ד"ה מדי דהו וכו'] : שם חקק מושבו מבחיין. ע"י פסחים דף כג ע"כ מוס' ד"ה סע"ד ויבטח דף נ ע"א מוס' ד"ה וא':

שינויי נוסחאות

[א] זריק דמן דמגע (כ"ה): [א] ועוד וכו' דרך (ש"ס ז): [א] ס"א כי קא מבטלי א דקא אוריגא ותלינהו בקרא. וע"י קר"א ולקויה לבלות: [א] ולא מדות דרבש מקדשות (כח"י). וכו"ה בשו"תיו: [א] ג"ר ש"מ וס"ל איכא דמנחי לא דקא אוריגא דמתנתין (נכ"ל) אם לאין אין מקדשין אבל בקודש אמר רב ואיתימא רב אסי אינו קדש ליקרב אבל קדש ליפסל. [נעד כלן כע"מ] ואריא דמנחי לה אהא, מלאים אין מלאים אלא שלימים אמר ר' יוסי אמת בזמן שאין דעתו להוסיף אבל דעתו להוסיף ראשון ראשון קדש אמר רב ואיתימא רב אסי אינו קדש ליקרב אבל קדש ליפסל ואיתא דמנחי לה אהא וכו'. ומתאן יש ליבש תמיסת הלמ"מ והמסל"מ למקור הכהנים: פ"ג מפקד"מ י"ב: [ו] כלן ז"ל פוסקא כלי קדש ששקבו כו'. ת"ה (ש"ס): [ז] אורח (כ"ה) (כח"י): [ח] מבכסין אותן לא (ש"ס): [ח] מבכסין כ"ש דבי לא מחזירי מריעי טפי (כ"ה), וע"י רש"י: [ז] ז"ל למיס (ש"ס): [יא] ופסלה (ש"ס יב) ז"ל דלא בעיטת (ש"ס) [ג] דידה (ש"ס): ז"ל מעלה גורא אל (ש"ס): [ד] הפסול (כח"י): [זא] דהיתא דגברא וכו' כה"ג לא מליץ (כ"ד): [זב] נכמיהא (ש"ס): [זג] והשלם. וכו"ה בגמ': [זד] שיהי (כ"ד): [זה] דהפסק הנקובה ז"ל כלן, ומתאן ואלין הוא פסול. וא"ע: [זי] ז"ל דברגן (ש"ס): [ב] לחזירין (ש"ס): [בא] ז"ל אית בהו (ש"ס): [בב] ז"ל לירות (ש"ס): [בג] ז"ל כ"א ז"ל לירות (ש"ס): [בד] דרבה (כ"י): [בה] י"א לא כל שכן דאי לא (כ"י): [בז] דאם על לא ירדו (כ"י): [בח] ש"ס כ"ז לא לפי גימטריא משעת דלפ"ה דר' יהושע פיין. וכו"כ דלקויה הלכות ע"י"ש. אכל מחז"א פ"י י"ט קס"ה כתר נוטה דיש כ"ז ט"ס נעטרוביא, וז"ל ר"א מנ"ל הא [נ"ל] גזס בתפלת העוף וזיק

הטאט העוף פסולה. שמלקה בראש המזבח שלא לשמה ופסל א^[א] דלף על גב דנעשית א^[ב] למטן הא אמר מר לעיל (דף כג:) מלקה בכל מקום במזבח כשרה ולא פסיל מעלה **דידיה** א^[ב] אלא בזהזה והיכא דמלקה בפסול בראש המזבח וק"ל בכל הפסולין ^א אס עלו לא ירדו היכי שרי ליה מר להזות מדמה הרי מגזיה וממין כשאזוז בה ומוה והוה ליה ירוד: **שאר פסולים**. דמיס ^ה בזהמה לר"ג דלמר במתני' ^ו הדס פסול ד^[א] שעלה לא ירד: **היכי וזיק**. מדמן הרי זריקה מרחוק הוא זורק והוה ליה אייר המזבח: ומשני **דמגע** לבו. לכותל מזבח כשמוה בטטאת העוף וכן צוריקת דס פסול: ופריקין הא **הואם היא**. בתמיה. מיאי הוא ולענין דמיס פסולים נמי איי מגע להו שפיכה הוי ולא זריקה ועוד וכי דרך הואה זריקה כזך אלא לאו משום דלאיר מונח כמזבח דמי: **אמר רב אשי**. לעולם נעיינ מהא לא תפשוט דהא א^[ב] גזרזא בראש המזבח קאי ונקיט להו וכו"ג לא מיבעיא לן **בזחיר** מזבח לעיל דהנחת גופו בראש המזבח כהנחת קרבן דמי וכי קמנעיא לן כגון דקאי אארעא ותליניהו בקינא **בזחיר** המזבח: **בתנ"י** **כלי הנת**. פערות ומורקות לדס וליין ולשמן: **מדות היבש**. ^ו שמי מדות של יבש היו כל המנחות וחצי עשרון עשרון למדידת מנחת חזימי כ"ג מחציתה בצוקר ומחציתה בערב. להכי נקט גבי יבש מדות שאין כלים מיוחדים ליבש אלא אלו דכלי שנותנין זו מנחה כלי

לח הוא שמורקות ועקרות רליוין לכך: **ואין כלי לא מקדשות אס היבש**. בגמרא מתרגס לה אמדות הלח: **שחי עושין והן שלימים**. כשהן **שלימים: אלא נקדש**. בעזרה: **גב' לא שנו**. דאין כלי הלח מקדשין את היבש: **אלא מדות**. ^א ו^ב מדות הלח שהיו שם הין וחצי הין וליבש ההין וכו' דסיין דכלי לא חזו ולעיס למדיד למדוד והן לא נמשחו אלא למדידה לפיכך אין מקדשין אלא ע"י מדידה: **אכל מורקות**. אש"ג דכלי הלח ניניהו מקדשין יבש דמי היכי דחזו ללח חזו נקלת שהוא יבש: **לחא היא**. דהא כתיב בצלולה בשמן והיכי ילפת מהאי קרא דמקדשין יבש: **ליבש שבה**. שאי אפשר ליגבל כולה שלא הוה בה קרטין קרטין של יבש שלא נגע בה השמן וקדשינהו מורקות ^א. **כ"ש: כיבש דמיא**. וספיר תפשוט מינה ליבש גמור: **אלא שלימין**. לאפוקי נקבו: **ואין מקדשין אלא מלאין**. כלומר שיהא בהן שיעור שלם ששורנים לפי רשני שערונים לאיל אכל אלא חסר השיעור אין הכלי מקדשן שאינו ראוי לכלי ^א. כך נשמע במנחות (דף טז.) **אלא בעינים**. בעזרה: **צירוי מדות איכא בנייהו**. למאן דמני אין מקדשין אלא ממוןן קסבר צירויי מדות לא נתקדשו אלא מה שבתוך חללו של כלי. צירויי מדות גודשי מדות. ופלוגתא היא במנחות בפרק שמי מדות (דף פ"ג.) **לא שנו**. הא דלמרינן דאין מקדשין אלא מלאים: **אלא שאין דעסו להשלים** א^[ב]. ולהוסיף עד כשיעור: **תניא נמי הכי מלאים**. שניהם מלאים סלת: **אלא שלימים**. שהיו א^[ב] עשורנים ולוגין שלימים לאפוקי שיעור חסר דלא מקדשי: **אכל מקדשין** א^[ב] **כלי הנה אס היבש ליפסל**. ^א שאס ילא חוץ לקלעים או נגע צו טבול ויס נפסל דלהאי ליה כלי להכשירו ליפסל כדתניא א^[ב] (מעילה דף י.) המנחות מושלין בהן משוקדקשו קדשו בכלי הוכשרו ליפסל בטבול ויס ובחמוסר כפורים: **מנחות ונסכים ומנחה בהמה מן המדומע**. ואע"פ שמותר לכהנים דנענין מותר לכל ישראל שנאמר (ויקראל מה) ממעשה ישראל מן המותר לישראל **אכל מערלה**. שאסורה אף לכהנים: **ליפסל**. דלא נפקי לחול א^[ב] וישרפו שקדשם הכלי. והא דרב אסי לא מהדר אצבורים אלא אמנחות דבעורים לאו קדשת כלי הוא א^[ב] ומאי ליפסל איכא ומהאי ליקרב איכא לא לא קרבו: **אין מסיבין אוסן**. כמו שעושין למדות א^[ב] מנוקבות שמסיבין אותן פגיות הנקב ונסתם הנקב: **אין מסיבין לטובין אצר**. לקמסו הנקב. וכולוה משום דמיחיי כעניות ולאז אורח ארעא: **ונפגמו** א^[ב]. פגימה גדולה שמיקון השחמה ניכר: **סבין מטורפס**. שהיתה רכה ב"ל ליפגס פגיות דקות תמיד ומטרפת את הקדשים: **אין עושין אוסן מעשה מחט**. לאורגן כמין יריעה ולעשותן אחרי כן לבוש תפור במחט אלא כמין מלבוש אורגין אותן כגליהם: **אהל**. מין כיסום הוא שמעביר את הגיעול וכן נמר: **הא צמים מנכסין**. בתמיה. כיון דטעמא משום דמיחיי כעניות הוא מה לי נמר מה לי מים הרי נתגעלו וכבסן כל א^[ב] שכן דמי לא מחזור להו שפיר גריעו טפי:

הטאט העוף פסולה היכי מזה מדרמה הוה ליה ירוד שאר פסולים היכי זריק^א להו מדרמה דמוגע להו הא הואה היא מיצוי היא הא זריקה שפיכה היא ועוד א^[ב] דרך הואה בכך דרך זריקה בכך אמר רב אשי אי דנקט להו בראש המזבח ה"נ כ^[ב] קאמר ^ה דתלנהו בקניא מאי תיקו: **בתנ"י** ^א כלי הלח מקדשין את הלח ומדות יבש מקדשות את היבש א^[ב]אין כלי הלח מקדשת את היבש ולא א^[ב] יבש מקדש את הלח כלי הקודש שניקבו אם עושין בהן ^א מעין מלאכתן שהיו עושין והן שלימים מקדשין ואם לאו אין מקדשין י^[ב]כולן אין מקדשין אלא בקודש: **גב' ^ה** אמר שמואל לא שנו אלא מדות יאבל מזורקות מקדשין שנאמר ישניהם מלאים סולת א"ל רב אחא מדיפתי לרבינא מנחה לחה היא א"ל לא נצרכה אלא ליבש שבה איבעית אימא מנחה לגבי דם כיבש דמי אמר שמואל כלי שרת אין מקדשין אלא שלימין אין מקדשין אלא מלאין אין מקדשין אלא מתוכן ואמרי לה אין מקדשין אלא שלימין ומלאים ומבפנים מאי ביניהו איכא ביניהו יבירוצי מדות במתניתא תנא אין מקדשין אלא שלימין ומלאים ומתוכן ובפנים א"ר אבי א"ר יוחנן ילא שנו אלא שאין דעתו להוסיף אבל דעתו להוסיף ראשון ראשון קודש תניא נמי הכי^א מלאין אין מלאין אלא שלימין אמר רבי יוסי אימתי בזמן שאין דעתו להוסיף אבל דעתו להוסיף ראשון ראשון קודש: אין כלי הלח מקדש [וכו'] : אמר רב ואיתימא רב אסי ^א אין מקדשין ליקרב א אבל מקדשין ליפסל איכא דמתני לה א^[ב] אהא א^א אין מביאין מנחות ונסכים ומנחת בהמה וביכורים מן המדומע ואין צ"ל מערלה וכלאי הכרם ואם הביא לא קדש אמר רב ואיתימא רב אסי ילא קדש ליקרב אבל קדש ליפסל א^[ב] ת"ר ^א כלי קדש שניקבו אין מתיבין אותן ואין מתיבין לתוכן אבר ^א נפגמו אין מתקנין אותן ^א סבין שנפגם אין משחזין את פגימתה נשמחין אין מחזירין אותה א^[ב] אבא שאול אומר סבין ממרפת היתה במקדש וגמנו בגדי כהונה אין עושין אותם מעשה מחט ^א אלא מעשה אורג שנאמר ^ב מעשה אורג נתגעלו אין מבכסין א^[ב] לא בנתר ולא באהל הא במים מבכסין א^[ב] אמר אביי ה"ק ^א הוגעו במים א^[ב] מבכסין אותו בנתר ואהל

המזבח מקדש פרק תשיעי וזבחים

פ.ח.

לח א מיי פ"ג מהל' פסח"מ הלכה יט:

לב ב מיי שס הלכה כ:

בז ד מיי שס הלכה יט:

בא ה מיי שס הלכה כ:

בב ו מיי פ"א מהל' כלי המקדש הלכה יט:

בג זח מיי (פ"ג) [פ"ג]

מהל' פסח"מ הלכה כ:

בד טי מיי פ"ה מהל'

איכרי מונח הלכה ט:

בה כ מיי פ"א מהל' כלי המקדש הלכה יד:

בו ל מיי שס הלכה טו:

בז מיי פ"ח שס הלכה יט:

תורה אור השלם

1. וקרבנו עקרת כסף אחת שלשים ומאה משקלה מוקק אחר כסף שבועים שקל בשקל והקשר שניהם מלאים סלת בבלעה בשמן למנוחה

מבדיר ז, יג

2. וקדח פי ראשו בחובו ששה וקדח לפיו סביב מעשה ארג כפי תהרא וקדח לו לא וקדח: שות כח, לב

מוסף רש"י

לא שנו אלא מדות. במדת לח כון אין ולוג. לכל מזה לא חיוב ליה אלא למילתיה למדות, וסין ולוג במדת שני לילא: אבל מזורקות. שכן לא דס מקדשין סלת יבש (מנחות יט:) שניהם מלאים סלת. ובמנחת נסכים קמשתעי דטעויה שמן וקלמר דמורק וקערה קדשו סלת: ליבש שבה. מנחה צלולה לא אפשר כלל קרטין סלת שאל א"ע יגיע כפן השמן ואפילו כחי מתקדשין במורקין, וכי היכי דלוחו יבש מתקדש מסתבא נמורה מני מקדש (ש"ס ח.) בירוצי מדידות. מה שטפל מן הכלי לאחר שנתמללא היינו ציוילין (ש"ס ז.) אין מלאים. שהיו מלאים המוקדים [סולת נמשן]: אלא שלימין. כל העשורונות שקדשו תבטו שלמים היו (ש"ס ח.) ליפסל. כזן צליה ומחומר פסיר (ש"ס ט.) בנתר. הוא מן לריף אלמ"א נע"מ (וחזיון קטל). מן דלמיה נכנס (ש"ס טז.), מין ארמיה שקורין לה יניחאל (שנהדרין טט.). קרקע הוא או אכן כעין שקין קרייא (ותנתינ יא):

שיטה מקובצת

תו"ח^א מדות ופי' ר"ת דלהכי בה. א"י משום דכלה יש כלס שאין מדות כגון קערות וכוילא כסס (תורה י.) ח"ל מו' חלומות וי"מ משום דלא שייך מזה שאין כס ציוילין שוין שציון עד ומחוק ממני וימר מן המשו המן השמן וימר, אכל היבש נגדשו שיה' (ח"ס):

ליקוטים

נפגמו אין מתקנין אותן, והטעם הוא משום דמדיחי כעניות ואין עניות במקום עשירות. וא"ת והא אמרינן בפ"ב דערכין דף י' מבכשת היתה במקדש של נחשת היתה ימימות משה היתה והיתה מפטמת את הכפשים נתפגמה והביאו אותנים מאלכסנדריא של מצרים ותיקנוה וכו'. הרי שכלי הקדש מתקנין אותן. וי"ל דהא דאמרינן דאין מתקנין אותם מיירי בכלים שאינם עושים מעין מלאכתם ויבין שכן תו לא מהגו לכלי שרת. ולפי זה אין מתקנים אותם לעשותם כלי שרת משום דמדיחו כעניות, אבל כלים שנושקבו ועושין מעין מלאכתם דקי"ל דמקדשים אם רצו לסתום הסדק או הנקב משום כבוד בעלמא שפיר דמי ואותה מבכשת אף שנפגמה היתה עושה מעין מלאכתה דהא היתה התם נטיל את תיקונה והיתה

הטאט העוף פסולה היכי מזה מדרמה. פירש בקונטרס וק"ל בכל הפסולין (לעיל דף פד.) דלס א^[ב] עלו יזרוק הדס לכתמילה וא"ת מנא ליה הא דקודס זריקה קאמר דלא ירדו א^[ב] דילמא היינו לאחר זריקה יש קלת ראהי ממליקת טטאת העוף ^א דאין מטמא צנית הצליעה שמתרת את האסור ואס אין יכול לזרוק לכתמילה בנה מתרת את האכילה א^[ב] דלענין אס זרק את הדס לא יקנמנו לא קאמר דלפ"י למאן דלמר מרד לא יקנמנו דכפי' לעיל (דף פז:) סוף ד"ה כל):

מדות היבש. פירש בקונטרס דלהכי קרי ליה ליבש מדה וללח כלי שאין שום כלי מקדש א^[ב] ליבש אלא שמי מדות עשרון וחצי עשרון ומימה והאיכא ציסא פרק הקומן [רצה] (מנחות דף כד.) והאיכא מחמה לקטורס והאיכא כף והאיכא מנחשת בצצועות (דף יא.) והאיכא ציויין ושולמן ופי' ר"ת דלהכי קרי ל"י ליבש מדה ולא כלי לפי שיבש יכולין למדוד מחוק או גדוש בכל ענין שירצה אכל דבר לח לא שייך מדה גביה א^[ב] שהרי מדת לח אינה שזה דדצר לח אינו יכול להיות גדוש ופעמים שמדת לח זה ימירה מזה כמו מדת יין ימירה ממדת מים לפי שיש עז יותר וכן שמן מיין להכי לא קרי ליה מדה א^א: **אלא בפנים**. פי' בקונטרס בעזרה ^א ומימה למא שינה לשון המשנה הוה ליה למימר נקדש ^א ומפ' רצינו חיים דמבפנים לכלי קאמר א^[א] ואמי מעטוי' ^א חקק מושצו במצוח ^א: **מן המדומע**. פירש בקונטרס מדות פירש דמדותה ורצינו חיים פירש מעורב צערלה וכלאי הכרס אכל ערלה וכלאי הכרס לא איזעטרין למיתני א^[ב] ופי' הקונטרס צ"ע איך יתיישב ממשקה ישראל כיון דשרי לכהנים ומההיא דחגיגה (דף כד:) דקאמר אס אמר הפרשתי לתוכה רביעית קדש נאמן על התרומה לא שייכא לשם דהאס לאו מדומעה הוי ששרי אין מקדיש הרביעית ואין קורא שס על התרומה צעוד שהיא צנצית אלא יחדה ושמרה צטורה ליקח ממנה רביעית אחר שיתרוס ויעשה א^[ב] אונה [תוספות]: **נשמטתה אין מחזירין אותה**. לקמא דאין עניות במקום עשירות:

המטענה הוה ליה למימר נקדש ^א ומפ' רצינו חיים דמבפנים לכלי קאמר א^[א] ואמי מעטוי' ^א חקק מושצו במצוח ^א: **מן המדומע**. פירש בקונטרס מדות פירש דמדותה ורצינו חיים פירש מעורב צערלה וכלאי הכרס אכל ערלה וכלאי הכרס לא איזעטרין למיתני א^[ב] ופי' הקונטרס צ"ע איך יתיישב ממשקה ישראל כיון דשרי לכהנים ומההיא דחגיגה (דף כד:) דקאמר אס אמר הפרשתי לתוכה רביעית קדש נאמן על התרומה לא שייכא לשם דהאס לאו מדומעה הוי ששרי אין מקדיש הרביעית ואין קורא שס על התרומה צעוד שהיא צנצית אלא יחדה ושמרה צטורה ליקח ממנה רביעית אחר שיתרוס ויעשה א^[ב] אונה [תוספות]: **נשמטתה אין מחזירין אותה**. לקמא דאין עניות במקום עשירות:

המטענה הוה ליה למימר נקדש ^א ומפ' רצינו חיים דמבפנים לכלי קאמר א^[א] ואמי מעטוי' ^א חקק מושצו במצוח ^א: **מן המדומע**. פירש בקונטרס מדות פירש דמדותה ורצינו חיים פירש מעורב צערלה וכלאי הכרס אכל ערלה וכלאי הכרס לא איזעטרין למיתני א^[ב] ופי' הקונטרס צ"ע איך יתיישב ממשקה ישראל כיון דשרי לכהנים ומההיא דחגיגה (דף כד:) דקאמר אס אמר הפרשתי לתוכה רביעית קדש נאמן על התרומה לא שייכא לשם דהאס לאו מדומעה הוי ששרי אין מקדיש הרביעית ואין קורא שס על התרומה צעוד שהיא צנצית אלא יחדה ושמרה צטורה ליקח ממנה רביעית אחר שיתרוס ויעשה א^[ב] אונה [תוספות]: **נשמטתה אין מחזירין אותה**. לקמא דאין עניות במקום עשירות:

המטענה הוה ליה למימר נקדש ^א ומפ' רצינו חיים דמבפנים לכלי קאמר א^[א] ואמי מעטוי' ^א חקק מושצו במצוח ^א: **מן המדומע**. פירש בקונטרס מדות פירש דמדותה ורצינו חיים פירש מעורב צערלה וכלאי הכרס אכל ערלה וכלאי הכרס לא איזעטרין למיתני א^[ב] ופי' הקונטרס צ"ע איך יתיישב ממשקה ישראל כיון דשרי לכהנים ומההיא דחגיגה (דף כד:) דקאמר אס אמר הפרשתי לתוכה רביעית קדש נאמן על התרומה לא שייכא לשם דהאס לאו מדומעה הוי ששרי אין מקדיש הרביעית ואין קורא שס על התרומה צעוד שהיא צנצית אלא יחדה ושמרה צטורה ליקח ממנה רביעית אחר שיתרוס ויעשה א^[ב] אונה [תוספות]: **נשמטתה אין מחזירין אותה**. לקמא דאין עניות במקום עשירות:

המטענה הוה ליה למימר נקדש ^א ומפ' רצינו חיים דמבפנים לכלי קאמר א^[א] ואמי מעטוי' ^א חקק מושצו במצוח ^א: **מן המדומע**. פירש בקונטרס מדות פירש דמדותה ורצינו חיים פירש מעורב צערלה וכלאי הכרס אכל ערלה וכלאי הכרס לא איזעטרין למיתני א^[ב] ופי' הקונטרס צ"ע איך יתיישב ממשקה ישראל כיון דשרי לכהנים ומההיא דחגיגה (דף כד:) דקאמר אס אמר הפרשתי לתוכה רביעית קדש נאמן על התרומה לא שייכא לשם דהאס לאו מדומעה הוי ששרי אין מקדיש הרביעית ואין קורא שס על התרומה צעוד שהיא צנצית אלא יחדה ושמרה צטורה ליקח ממנה רביעית אחר שיתרוס ויעשה א^[ב] אונה [תוספות]: **נשמטתה אין מחזירין אותה**. לקמא דאין עניות במקום עשירות:

המטענה הוה ליה למימר נקדש ^א ומפ' רצינו חיים דמבפנים לכלי קאמר א^[א] ואמי מעטוי' ^א חקק מושצו במצוח ^א: **מן המדומע**. פירש בקונטרס מדות פירש דמדותה ורצינו חיים פירש מעורב צערלה וכלאי הכרס אכל ערלה וכלאי הכרס לא איזעטרין למיתני א^[ב] ופי' הקונטרס צ"ע איך יתיישב ממשקה ישראל כיון דשרי לכהנים ומההיא דחגיגה (דף כד:) דקאמר אס אמר הפרשתי לתוכה רביעית קדש נאמן על התרומה לא שייכא לשם דהאס לאו מדומעה הוי ששרי אין מקדיש הרביעית ואין קורא שס על התרומה צעוד שהיא צנצית אלא יחדה ושמרה צטורה ליקח ממנה רביעית אחר שיתרוס ויעשה א^[ב] אונה [תוספות]: **נשמטתה אין מחזירין אותה**. לקמא דאין עניות במקום עשירות:

המטענה הוה ליה למימר נקדש ^א ומפ' רצינו חיים דמבפנים לכלי קאמר א^[א] ואמי מעטוי' ^א חקק מושצו במצוח ^א: **מן המדומע**. פירש בקונטרס מדות פירש דמדותה ורצינו חיים פירש מעורב צערלה וכלאי הכרס אכל ערלה וכלאי הכרס לא איזעטרין למיתני א^[ב] ופי' הקונטרס צ"ע איך יתיישב ממשקה ישראל כיון דשרי לכהנים ומההיא דחגיגה (דף כד:) דקאמר אס אמר הפרשתי לתוכה רביעית קדש נאמן על התרומה לא שייכא לשם דהאס לאו מדומעה הוי ששרי אין מקדיש הרביעית ואין קורא שס על התרומה צעוד שהיא צנצית אלא יחדה ושמרה צטורה ליקח ממנה רביעית אחר שיתרוס ויעשה א^[ב] אונה [תוספות]: **נשמטתה אין מחזירין אותה**. לקמא דאין עניות במקום עשירות:

אבא שאול אומר סבין מטרפת היתה במקדש וגמנו עליה כהנים וגנוהו, פי' שהיתה נוחה לפגום פגיות דקות ומטרפת את הקדשים ולכן גנוהו. ורבינו [הרמב"ם] שכתב לשון הברייתא ולא ביאר דבר אפשר שסובר דאבא שאול פליג על תנא קמא כלומר לאו כדאמרת שאין מחזירין סבין שנפגם, אלא סבין שהיתה מטרפת הוא שגנוו אבל אי לאו הכי לא היו גונזין אותה דלא שייך בזה עניות כי קל הוא הסבין להיפגם כאשר כתבתי ולא מפליגין בין פגימה גדולה לפגימה קטנה, ובודאי הלכה כתיבין (ויי קרקות פ"ח ממלי המקדש ט"ז):

עין משפט נר מצוה

בזו א מיי פרק ח מהלכות כלי המקדש הלכה ה':
מוח ב מיי' שס ע"ש הלכה ג':
מוח גר מיי' שס הלכה ד':

תורה אור השלם

1. וַיַּעַשׂ אֶת מַעֲלֵל הָאָפֶדֶר מַעֲשֵׂה אֶרֶץ כְּלִיל תְּכֵלֶת:

2. וַיִּקְחוּ אֶת בְּהֶמֶת יוֹסֵף וַיִּשְׁחָטוּ שְׂעִיר עִזִּים וַיִּטְבְּלוּ אֶת הַבְּהֵמֹת בָּדָם: בְּרֹאשִׁית לו'.

3. וַיַּעֲשֶׂה לָהֶם מִכְנִיס בֶּרֶךְ לִכְסוֹת בִּשְׂרַף עֲרֻךְ מִקְהָתִים וְעַד יָרְכִים וְיָדָיִ:

4. וַיַּעֲשֵׂת חֹשֶׁן מִשְׁפָּט מַעֲשֵׂה חֹשֶׁב בְּמַעֲשֵׂה אֶפֶר תַּעֲשֶׂה וְחֹבַב חִבְלֹת וְאֶרְגָּמָן וְתוֹלַעַת צִיָּא וְשֵׁשׁ מִשְׁוֹר תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ:

5. בִּי יָמִים רַבִּים יִשְׁבּוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִין מִלָּךְ וְאִין שָׂר וְאִין זָבָה וְאִין מִצְבָּה וְאִין אֶפֶדֶר וְתַרְפִּים: הוֹשֵׁעַ ג, ד
6. וְהָיָה עַל מִצְחָ אֶהָרָן וְנִשָּׂא אֹתוֹ אֵין עֵזר הַקְּדוּשִׁים אִשֵּׁר יִקְדָּשׁוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְכָל מַחֲנֵה קְדֻשָּׁתָם וְהָיָה עַל מִצְחוֹ מִמִּיד לְרַצּוֹן לָהֶם לִפְנֵי יְהוָה:

7. וַיַּסְגֵּנוּ רַבְבִּים וּמִלֻּשָׁף לֹא הָיָה וּמִצָּח אִשֵּׁה וְזֹהַן לָךְ הָיָה אֶתָּה הַקֶּלֶם: ירמיהו ג, ג
8. וַיִּקְחַ אֹהֶרֶן בָּאֶשֶׁר דָּבַר מֹשֶׁה וְהָיָה אֵל תוֹךְ הַקֶּהֶל וְהָיָה הַחֵלֶל תָּבֵנָה עִיָּם וְהָיוּ אֶת הַקֶּטֶרֶת וְהַכֹּפֶר עַל הָעָם:

במדבר יז, יב

מוסף רש"י

אין עניות במקום עשירות. כל מעשיות נעשר וזכרה (הפשוט וחדר כס). למה נסמכה פרשת קרבנות. נסמכת ואשה תלוה נפסכה ענין מתאליס לנגדי כהוה: ויטבילו את הכתנת בדם. רמז היה להם שניתלת כפרת דמים עולה ע"י כתנת: אין אפוד ותרפים. בזמן שאין אפוד היו עון תרפים: יבא דבר שבקול. פעמוני המעיל נשמעין: ויכפר על קול. לשון הכהן ושריין (חזק על לשון הרהר. כי הלא דקדק לשון הרע היו דכמי (נמדבר ח) אחס המיתם את שם ה'; וסמך לשון הרע חשאי הוא (ויחא חד) יבא דבר שבחשאי: קטורת נעשית צהיל חשאי, כדמנח צפרק האולו לו נסמכת יומא (מד). פורשין מנין האולם ולמזבח בשעת הקטרת: קשיא לשון הרע. לדעיל, דקתינ דנגדי כהונה מנפרין: קשיא שפיכות דמים: אשפיכות דמים. דקאמרין לעיל נגדי כהונה מנפרינן על אחרים, וקא חזינ הכא דעגלה ערופה מכפרת על אחרים, דע הארץ אינה מכפרת, קדיריל בכוטה (מו): שאל תעטרפה העגלה ואח"כ תגלה האורג מנין שהא הכהן, מ"ל ולאנן לא יוספר וגו': הא דלא ידע מאן קטליה. עגלה מנפרת: בר דקטלא הוה. וכל כמה דלא מיקטל לא מיכפרי אחריו דכמי ולאנן לא יוספר וגו':

שיטה מקובצת

באן בפרהסיא מעיל, ודוקא לניטר אלל אינו לא מספר ליה אלל נגעיס וסז ודפס' לו (גניון):

פח:

במחלוקת באן כך מחלוקת במראות נגעים. פר"ת דמלי הא' דהאי דמשום דמעיל כל לכפר על לשון הרע וכן נגעים צאין על לשון הרע כדאמרין פרק יש צערכין (ערכין דף טז.)‏: **שבעים ושנים**. לא פליג התנא ‏^[א] אמתניתין דשנעות (דף ד.)

דמתן שמים שהן ארבע דהתם מיירי בנגעים לצנים והכל מיירי בכל מיני נגעים ירקרק ואדמדם ופחוכים ויש ‏^[א] להוסיף עוד נגעי צמים ונגעי נגדים: **מבפריים** ע"פ שפיכות דמים. מה שמפרשים והלא ‏^[א] מיום שחרב בית המקדש אף על פי שצטלו ד' מיתות דין [ארבע] מיתות לא צטלו דלהכי לא נקט מ' שנה קודם שחרב בית המקדש שגלתה סנהדרין דבההיא שעתא אפי' דין ארבע מיתות לא הוה דצגדי כהונה מכפרין ולא נהירא דצגי שמעון בן שטח פריך ליה צאחד דיני ממונות (סנהדרין דף לו:) אף על גב דהוו צגדי כהונה ‏^[א] ומיהו הייתי יכול לקיים פירוש זה ולומר דלהכי לא נקט מ' שנה משום ‏^[א] דאיכא דין מיתות דצטלו כגון עריות ועבודת כוכבים שמכפרין עליהם מכנסים ואפוד אלל דין שפיכות דמים לא צטל דכתותם שמכפרת על שפיכות דמים אין מכפרת על ההורג אללא על ישראל שערצין זה בזה דומיא דעגלה ערופה דכתיב (דברים כב) כפר לעמך ישראל ואציצור מכפרת ולא על ההורג וכן משמע הכא דכתנת לא מכפרת אהורג דאי מכפרת מאי פריך הכא מעגלה ערופה והא עגלה ערופה אישראל מכפרה וכן משמע פ' יש צערכין (ערכין דף טז.) דקאמר על ז' דברים נגעים צאים וקחשיב שפיכות דמים ולשון הרע ופריך התם שמעיל שמכפר על לשון הרע ומכתנת שמכפר על שפיכות דמים לא פריך מידי משום דלא מכפר אהורג אללא אישראל כדפרישית אלל מלשון הרע דלא ‏^[א] מצינו לשנוי הכי דמסתמא אין ציצור נענשין על לשון הרע של זה כיון דשמאל לא יצא לידי תקלה וכן פירש בקוגט' התם ועוד יש מפרשים דההיא דערכין (גו"ש) דלהכי לא פריך מכתנת דנהי דמללת מעונש מיתה מנגעים ויסורין לא מללת ואם תאמר הכא משמע דכתנת מכפרת על ידיע מאן קטליה ובשצעות (דף ח.) מלריך קרא למימר שאין שער המשתלח ‏^[א] מכפר על ידיע מאן קטליה ואמאי לריך קרא פשיטא דהא כתנת מכפרת ומיהו יש לפרש דיש חילוק צין ציצור לכל ישראל דכתנת מכפרת אציצור ושעיר המשתלח ‏^[א] על כל ישראל:

הדרן עלך המזבח מקדש

עבודת כוכבים שנאמר ‏^[א] אין אפוד ותרפים מעיל מכפר על לשון הרע מנין א"ר ‏^[א] חגינא יבא דבר שבקול ויכפר על קול הרע וציץ מכפר על עזות פנים בציץ כתיב ‏^[א] והיה על מצח אהרן ובעזות פנים כתיב ‏^[א] ומצח אשה זונה היה לך איני והא"ר יהושע בן לוי שני דברים לא מציינו להן כפרה בקרבנות ומצינו לו כפרה ממקום אחר ואלו הן שפיכות דמים ולשון הרע שפיכות דמים מעגלה ערופה ולשון הרע מקטרת דתני רב חנניה מנין לקטרת שמכפרת שנאמר ‏^[א] ויתן את הקטרת ויכפר על העם ‏^[א] ותני רבי ישמעאל על מה קטורת מכפרת על לשון הרע יבא דבר שבחשאי ויכפר על מעשה חשאי קשיא לשון הרע אלשון הרע קשיא שפיכות דמים אשפיכות דמים ‏^[א] לא קשיא הא ידיע מאן קטליה הא דלא ידיע מאן קטליה ביה ולשון הרע אלשון הרע נמי לא קשיא הא בצינעא הא בפרהסיא:

הדרן עלך המזבח מקדש

מאן קטליה בר קטלא הוא במוזר ולא אתרו ביה ולשון הרע אלשון הרע נמי לא קשיא הא בצינעא הא בפרהסיא:

הדרן עלך המזבח מקדש

צערכין ‏^[א] [דף טז.]: **צלינעא**. דהוה דצר שצחשאי קטרת מכפרת שהוה מעשה חשאי: **צפרפסיא**. שהוה דצר שצקול קול פעמונים מכפר עליו: הדרן עלך המזבח מקדש

המזבח מקדש פרק תשיעי זבחים

‏^[א] **הוגעו למים**. כלומר אם היה גיעולן מועט ולא הזקיקן ‏^[א] אללא לכיצום מים מכבסים אותן אף בנמר ואהל: **הוגעו לנער ואהל** שנמגעלו גיעול רב שהגיעו ליזק לכיצום נמר ואהל מז לא מתקן להו כלל: **אף צמים**. לאו לרבותא הוה אללא למימרא דנמר ואהל דנקט לאו לענין כיצום נקט דהיכא דאסור אסור לגמרי והיכא דשרי שרי לגמרי אללא לענין גיעול נקיט ליה וה"ק נתגעלו אין מכבסין אותן כלל אס הזקקו לנמר ואהל: נראה צעניי דה"ג שוליו **ילד היה מצא כו'**. דצרימונים נאמרו שלשה צבעים: **שלא נפסחו פיהם**. דרך רימונים כששוהין צאילן אחר גמר צישולן מתפתחין מאליליהן כדרך שעושין קליפי אגוזים המלונות: **וכמין קונאווס**. בוטוניס ‏^[א] עשוין כמין חיק של נחשת שעושין [צסוקף] בית יד הרומה שקורין ארישטיי"ל ‏^[א] לשון (שמואל ב כה) ומשקל קינו דיצני צנוז והמינוקות תולין אותו צראשי קוריס הילמ"ש ‏^[א]: **קנסוס** ‏^[א] **שבראשי פינקוס**. לשון [שמואל א ח] וקלסא דנחשא לר' רישא: וגין, אילנליטי"ס ‏^[א]: **עינינלים**. מה שמלוי צמוקן לקשקש ומולה צו אלל הרמון [והוא] פעמון

דכתיב (שמות לט) פעמון ורמון ‏^[א] וצמוך הרמונים דקרא לאו צמוך החלל קאמר אללא ציניהס דפעמון אחד צין שני רמונים: **מלז** **זה**. מלפניו ומלאחריו: **מראוס נגעים**. לטמא ‏^[א] מפתוחין של לצן אדמדם ולצנים של נתקו הראש וזקן ושל נגעי צמים [ובגדיהם]: **למה נפמכה**. צלו את אהרן ואת מורת העולה ‏^[א] ואת מורת ההטאת והאשם וצחצ השלמים והדר ‏^[א] קח את אהרן ואת הבגדים: **ויעטלו אם הכנסנו**. רמז הוה לעמוד שיכפר ‏^[א] שפיכת דמים צכתנת. טעילה היינו כפרה: **לנסוס אם בא צצר ערוס**. לחפות על גילוי עריות: **אשה ידאיתוס**. שהיו חוגרין כנגד אצילי ידיהן דהיינו כנגד הלצ כדלפנין צפרק שני (לעיל דף יט.) מולא יתגרו צינע: **אין אפוד**. נגלה עון תרפים הא יש אפוד אין תרפים. כך שמעתי במסכת ערכין (דף טז.): **דצר שצקול**. פעמונים שצו (מכפר): **[ויפכר]** **על העם**. צמחלותק קרח שהוה לשון הרע [שנאמר] [צמדבר ח] אחס המיתם וגו': **שצחשאי**. שהיה ‏^[א] לצדו שס דכתנת פורשין צין ‏^[א] האולם ולמזבח בשעת הקטרה וכל שכן מן ההיכל שנאמר וכל אדם לא יהיה וגו' צסדר יומא (דף מד.): **ידיע מאן קטליה**. כתונת מכפרת על הציצור שלא יענשו: **צר קטלא הוה**. וכל כמה דלא קטליה ‏^[א] מיענשי דכתיב [ולארחן] לא יכופר וגו' (נמדבר לה): ומשני **צמוזי ולא אפרו ציה**. דלאו צר קטלא הוה הילכך ציצור מתכפרי צכתנת והוה נגעים צאים עליו כדאמר

[א] צ"ל היה מביא (ש"ח): [ב] פתחו (כ"צ), וצדש"י נפתחו: [ג] צ"ל קולסת (ש"ח), ועי' רש"י, אלל רש"י כ' דהוא צמולק דעלנ"ח: [ד] כצ"ל טספ וותלה בו: [ה] צ"ל בו (ש"ח): [ו] מצד (כ"צ): [ז] מצ"ל ר"י אומר משום ר' דוסא. דר' דוסא בן הרכינס קדים טובא לר"י (קרא). וצד"מ מקח מיות ר' דוסא. ומשם מ"א מקח מיות משום ר"י, ועי' יעב"ז דשמא מר ר' דוסא או מר ר"י הו: [ח] צ"ל ענני, וכן צמקון (יעב"ז וביה בידריו"ט): [ט] מכפריים (ש"ח): [י] צ"ל אדיבא (ש"ח), וצ"ג רש"י וצ"ה צערין טו ע"פ, אלל צשאלמות אחסא על היבא [א] צערין שס אחסא אמר הקב"ה יבא: [ב] צכתני" טספ שפיכות דמים אשפיכות דמים לא קשיא: [ג] הרוקקו (ש"ח): [ד] פי כפתוריס (יעו"ש והגרי"ם): [ה] פי בליטה שצילצ (רש"י): [ו] פי בליטה שצילצ (הכרז או המנות כדי שלא ישמט כל הין מן היר (נפ"י לעיו"רש"י): [ז] פי קסדות (יעו"ש רש"י): [ח] צמיר לד ע"צ אחסא דזוג הוה תלקו החלוק על פעמון: [ח] צ"א ר' רהא דכתיב (וישמ) [ויתבן] את הפעמונים בתוך הרמונים לאו בתוך חללקן קאמר כו' (ב"ש): [ט] לטמא. משנה היא במס' נגעים בפ"ק והני תנאי חשבי מפתוחין של לבן כו' (ב"ש): [כ] שפירת (בבבאי' ש"ח): [כא] את נמקח (ש"ח): [כב] שהיה הבהן לבדו (ש"ח): [כג] צ"ל מביין (הגרי"ם): [כד] מצ"ל קטלי ליה. וצע"מ צכתני" (בח) מ"א דנגעיס באים על לשון הרע. גליון, וצ"ע דהא הכא לא קאי אללא אשפיכות דמים (שםכ"ח). [נד] וילגא הובא זה בשינועם: [נז] האי תנא כצ"ל (ש"ח): [נח] עי' צספר מ"ק דהו על דקך א"י: [כח] אהא דאמרינן (ש"ח): [כט] צגליון גר' משום דאצי"ג דאיבא. ולא הירא: [ל] צ"ל לא (ש"ח): [לא] יתכן להיות הפגומי (הגרי"ם): [לב] צ"ל הפגומי (הגרי"ם):

מסורת הש"ס

[א] (שבת קכ: כתובות קו:); מנחות פט. (מסד כט. לא); ט' ע"י נזיר לד.; ג. נעיס פ"א מ"ד, ד) ערכין טז. (ע"ש ובצ"י"ן ירוש' יומא פ"ז ה"ג, ט) שייך לע"א, ו) יומא מד. ערכין טז, ו) עולה, ויקרא ו ב. חטאת, שם פ' יח. אשם, ד א. שלמים, שם פ' יא., ט) שם ח ב, ט) [ונפ"ע מו' כתובות ל, ד"ה מיום ובסוטה ח. ד"ה מיום ובסנהדרין לו: ד"ה מיום]

גליון הש"ס

גב' למח נסמכה פרישת קרבנות לפישיח' בניי באחונה. צערין דף (ו) [טו ע"א] אחסא למה נסמכה פרכת צניי כהנה לב' קרבנות ועי' צדש"י כלן הסתם. ועיין דרדשא' הדרנ"ח פ' תלוה:

לעזי רש"י

בוטוני"ש. כפתוריס. ארישטיי"ל ארישטיי"ל. גולה (שכניצב חנית או חרב, כדי שלא ישתבט כלי הזין מהיר). הילמ"ש הילמ"ש. קסדות. אצנילטי"ש אישקיליטי"ש. זוגים (פעמונים).

שינויי נוסחאות

[א] צ"ל היה מביא (ש"ח): [ב] פתחו (כ"צ), וצדש"י נפתחו: [ג] צ"ל קולסת (ש"ח), ועי' רש"י, אלל רש"י כ' דהוא צמולק דעלנ"ח: [ד] כצ"ל טספ וותלה בו: [ה] צ"ל בו (ש"ח): [ו] מצד (כ"צ): [ז] מצ"ל ר"י אומר משום ר' דוסא. דר' דוסא בן הרכינס קדים טובא לר"י (קרא). וצד"מ מקח מיות ר' דוסא. ומשם מ"א מקח מיות משום ר"י, ועי' יעב"ז דשמא מר ר' דוסא או מר ר"י הו: [ח] צ"ל ענני, וכן צמקון (יעב"ז וביה בידריו"ט): [ט] מכפריים (ש"ח): [י] צ"ל אדיבא (ש"ח), וצ"ג רש"י וצ"ה צערין טו ע"פ, אלל צשאלמות אחסא על היבא [א] צערין שס אחסא אמר הקב"ה יבא: [ב] צכתני" טספ שפיכות דמים אשפיכות דמים לא קשיא: [ג] הרוקקו (ש"ח): [ד] פי כפתוריס (יעו"ש והגרי"ם): [ה] פי בליטה שצילצ (רש"י): [ו] פי בליטה שצילצ (הכרז או המנות כדי שלא ישמט כל הין מן היר (נפ"י לעיו"רש"י): [ז] פי קסדות (יעו"ש רש"י): [ח] צמיר לד ע"צ אחסא דזוג הוה תלקו החלוק על פעמון: [ח] צ"א ר' רהא דכתיב (וישמ) [ויתבן] את הפעמונים בתוך הרמונים לאו בתוך חללקן קאמר כו' (ב"ש): [ט] לטמא. משנה היא במס' נגעים בפ"ק והני תנאי חשבי מפתוחין של לבן כו' (ב"ש): [כ] שפירת (בבבאי' ש"ח): [כא] את נמקח (ש"ח): [כב] שהיה הבהן לבדו (ש"ח): [כג] צ"ל מביין (הגרי"ם): [כד] מצ"ל קטלי ליה. וצע"מ צכתני" (בח) מ"א דנגעיס באים על לשון הרע. גליון, וצ"ע דהא הכא לא קאי אללא אשפיכות דמים (שםכ"ח). [נד] וילגא הובא זה בשינועם: [נז] האי תנא כצ"ל (ש"ח): [נח] עי' צספר מ"ק דהו על דקך א"י: [כח] אהא דאמרינן (ש"ח): [כט] צגליון גר' משום דאצי"ג דאיבא. ולא הירא: [ל] צ"ל לא (ש"ח): [לא] יתכן להיות הפגומי (הגרי"ם): [לב] צ"ל הפגומי (הגרי"ם):

מסורת הש"ס

א) הוי"ו יב: ע"י ברכות נא פסחים קיד: סוכה דנ דנ מגילה טל לקמן צ ירושל' ברכות פ"ח ה"א, יומא פ"ב ה"ב, שקלים פ"ח ה"ד, סוכה פ"ה סה"י, תענית פ"ד ה"ג, נזיר פ"ו סה"א, טז [לקמן ט"ז, א [טז ט"ז, ד] ע"י ירושל' סוטה פ"א ה"ג, ט [נארויות יב: ע"ט"ו ו] [טס ע"ל פ"א, ו] [עליל יא:]

גליון הש"ס

בפשטה דם החטאת קודם לדם עולה. ע"י לעיל דף ט ע"ב וכתום ד"ה ר"ל:א:

שינויי נוסחאות

א] מיות תעשו את אלה לתא ככה"י (ש"י בנשיות), וכן ג"י מרש"י ומוס': ב] מ"א הכי קא אמרין קדמוא רב (כ"ב): ג] שחן (כתח"י: ד] על ד' קרנות ושל היסוד לל"ל (ש"י): וכה"ב כבה"י (נרש"י: ח] צ"ל קדשי קדשים (ש"י): ו] קרומת כו' שהיא באה לל"ל (כתח"י ושי"ח): ז] כש"מ טוסף תטאת בהמה קודם לעלות בהמה תטאת העוף כו', וע"י כה"י ודק"ס דע"ז ק"ף התוס' לקמן ג' ע"א ד"ה תטאת בהמה (שכנסו כן במשנה), ובתלמוד דר"י דקס מוס' ה"ל כסוף המשנה וכן ד"ה העמיקוסו ממקומו עפ"י ד' הלאר ככה"י יע"ש. וע"י דק"ס שטל"א כגני כמ"י שכתבו נוסח זה לקמן לאחר מיתוס לעולת העוף, ולמאט שז וכן בהקדשה: ח] צ"ל תדירות (ש"י, כ"יפ): ט] צ"ל באלה (שנכ"י): י] מיתב כש"מ נתקן (כתח"י, ושי"ח): יא] צ"ל להם אשה (ש"י, כתח"י): יב] שקדמו (כתח"י: יג] מיתב כולה נתקן (ש"י), וככה"י מפני שכולה כולה ר"י: שנאמר ר' יסוד לל"ל (כה"י ושי"ח): יד] אנו טעון אלה (ש"י, דמי): וימני דמים כפתור וכו' לל"ל (כתח"י ושי"ח): טו] שהיא באה על חטא וחינו קדושתה לל"ל (כתח"י ושי"ח): יו] צ"ל מפרש טעון אלה (ש"י, כתח"י): יז] כתח"י של שחר לל"ל (שי"ח): יח] גזריכי דמוסין כו' לל"ל (ש"י): יט] דקסן עשיות היינו עובדת הדס שא"ל עיקר הכפרה (כ"ב): כ] בתוס' הרי"א (ביתא): כא] דמיית בפרק התכלת האי קרא הדעולה למימרו וכו' (שי"ח): כב] המשום דס"ד דר' הומקשה שהוא מעבד הילכך דבר מבייתא דלשון שלא דאא דבר קודם משמע שפי עיכובא מלישנא דמביתאן והשוא גירא כו' לל"ל (שי"ח): כג] ב"ן הדקטרה דמוסין כתיבא מקמי מבלד עולה וכו' לל"ל (שנכ"י): כד] כלן איין מו"ה דס' תטאת הנובא גריס ע"ב: כה] כה"י ד"ו: כו] גינהא אלא ע"ב שם הטאת מרצה ה"ג שם אשם מרצה ויר"ל לל"ל (שי"ח): כז] כש"מ טוסף וא"ר תיבא תטאת העוף עולה העוף מאי איכא ללמימר יהיא כולה לל"ל וא"כ למה קדוים ממשער ממוסין ויר"ל כיון דקדמה בו, (ושי"ח) דכשה"י אינו, ואולי כיון כן ללאר ול' להניח):

שיטה מקובצת

ברקאר' בעמא. י"ח (תתמחית) מלן דקדמת טעמא מלנד וכו', (ספספ ושי"ח): טו] טהאת קודמת לאשם כו', פ"ה ואשם שני ממנות שכן ארבע ועל היסוד שפיכת שריים, ובתלס לא מלטי טעמאן, וקס"ה דהא לעיל פרק ב"ש (דף טו), מוכח כההיא דלסס טעמא שריים ליסוד, וכו"ה דלא נלמרו ר"ל לאתמו כההיא, מה כבך מ"ל ואתמו ביה,

מה י' אי' אחיא מדכסה או דכמיסה ביה כההיא, לא הא קידר אלף על מאי דיש בזה טפי מבה. לך נראה דלא היכי טעמא למלתיא אלף מדמה ניתן על הקרנת אלף על היסוד אחיה נמי כגאלס, ואי' אי"כ אמאי אמר על היסוד כיון דלחיה כגאלס. ויר"ל דה"ק תטאת מוקדשת מאשם מפני שמה ניתן על הקרנת וכו"י הוא טעון שפיכת שריים כמו גאלס, שלא תאמר כשס תטאת קודם לגאלס מפני שמה ניתן על הקרנת כן נמי גאלס מוקדס תטאת מפני שפיכת שריים ליסוד, לך קאלמר ועל היסוד טעמא שפיכת שריים על היסוד כמו גאלס. אבל אין לתנן מפני שהוא מזהל מדלעיל בני עולה, מפני שגאלס נמי מזהל. כן נראה למורי ו"ל: **הטאת** קודמת לאשם מפני שרידת ניתן בו. מיהא אמאי לא קאלמר תטאת קודמת לגאלס כן מרצה כדלמארן לבני עולה, ויר"ל דלסס נמי מרצה לחייו לאין אלף עולה איזה מרצה אלף על חייו עשה כלנד (הרי"ב דל: ב"ש): ונאכל' לבהני' פ"י ומעשר כהמה נאכל לכל אלס (ספספ ושי"ח): ה' העופות קדוין למנחות. ע"י תוספות מנחות דף טב ע"א [רא' תלמוד לומר: תו"ח] מעשה בו ושמא באימורין בני בעממא דסין ובת, ואין להקשות אי"כ למא' האי טעמא דמין זבח וכו'. דלא כגי כהלי טעמא לבני טעמא מפני שממנחת (הרי"ב דל: ב"ש):

כל הסדיר. שבת תדירה מר"ח וכן כולס: מלנד עולס הנקר. העשויה כבר משמע אלמא תמידין קדמי למוספין: גמ' **משום דסדירי**. דתמיד בכל יום הילכך חשיב תדירמא ח' **לדידה**: **כאלה תעשו וגו'**. בתר ההוא קרא דמלנד עולת הנקר תעשו את אלה

כתיב כאלה תעשו משמע כסדר

שאמרתי לך כאלה ט' של מעלה כשס ו' יוס שיש צ' מוספין כגון בשבת שצמון הרגל יהא תדיר קודס: **לגופיה**. להטעין מוסף לו' הימים דמקרא קמא יוס ראשון הוא דנפקא לן: **אי כפז אלה נו'**. לשון קושיא הוא: **אלה לשבעת הימים**. אומן שבעה כבשים האמורין צענין יתחלקו לשבעת הימים: אלה ליוס. ליוס ראשון והדר כתיב ו' ימים אשה יא'

ריח ניחוח לה' ולא ידענא כמה להכי אלטריך כאלה דעל כרחק מהשתא תוקיס תעשו ליוס אשאר יומי: **מגופיה דקרא**. דמלנד עולת הנקר שמע"י דמוספין מדירין יקדמו: **אשר לעולה הסמדי ל"ל**. פשיטא דעולת הנקר עולת התמיד היא אלף תלה לך טעס הקדמתה בתדירות כ"י שתלמוד לשאר מדירין שקידמו יב' דמשום היא גופא ל"ל לפרוש טעמא:

מתנאי' כל המקודש מחזירו. שיש צו ד' ריבוי קדושה ממנו: דס **טחאס קודס לדס העולס**. אס שניהן שחוקין ועומדין לזרז: **שהוא מרצה**. מכפר על חייבי כריתות הנזרין רינאי גדול: **איבני עולה קודמין**. דנקטרתן לאימורי טחאס דא נזרקו דמי שניהן: **מפני שהוא כולה ג' כלל**. ולד' ריבוי קדושה הוא זה למזבח: **על ד' קרנות**. ואשס צ' מתנות שהן ד' ולא על הקרנות: **ועל היסוד**. שפיכת שירים ובגאלס לא מלניו שנלמרו יד': **מן ארבע**. צ' מתנות שהן ד' ובכור אינו ט' אלף מתנה אחת ואינו טעון סמיכה ונסכים כדלמארין במנחות שמה שמי מדות (דף ט): **כל הקרבנות כו'**: **מפני שהוא מין זבח**. וזיחת סכין ועוף במליקה ובחיס חשיבי מפני שמלומן מרובה שכל הקרבנות חלין מוסן: **ויש**

צו קדשי קדשים. לחלק גבוה צ' דברים דמו (ואיבדיו) ואימוריו מה שאין כן בחטאת העוף שאין למזבח אלף דמה וכיון דקדמה לחטאת העוף כל שכן לעולת העוף דהא טחאס העוף קודמת לעולת העוף דקדמין ואיל: **שכן מיני דמים ט'**. כפרתן מרובה: **שהוא ח' זא על חטא**. והיינו קדושתו מדכפרת: **טחאס העוף קודמס לעולת העוף**. מקראי נפקא לן בגמרא [ט: ט] **וכן כסקדיש**. כשהוא מפרש יח' את קינו קורא שס לחטאת תחילה: גמ'

אמר להם הממונה (דף [נג: לה). דקאלמר איבדים קודמין למנחה דחניא מנין שלא יהא דבר כו' ואמר רבא כו' ובמנחת חזיתים איירי דאי במנחת נסכים תיפוק לי' מדכתיב עולה ומנחה וקרא דהכא אלטריך ללמד על כל התדירין שקודמין מיהו אין מריח כלל בזה יומר משאס דאמר דאילטריך העולה נלנדים ונצדות ויש למתוא אמאי לא נפקא לן דתמידים קודמין למוספין מדכתיב בצוקר ויפקדס דבר שנלמר צ' בנצוקר למוסף שכתב צו ביום דמשמע צענימו על יוס כדלרשין [הספן] [ג"א טס] ביום לאחר ואמרין נמי (פסחים דף נה). מוספין בשש ואו אינו בקר והיינו יכולין לדחוק ולומר דאי לאו קרא דהעולה היינו מאחרין הקטרט תמיד עד אחר הקטרט המוסף כדמשמע בהגזל קמא (צ"ב דף קיט). מדכתיב מלנד ותעשה בצוקר הוה מוקמינא לעבודת הדס אלף עדיין קשה כיון דכתיב העולה לאפוקי מההיא סברה ל"ל קרא דמלנד לאשמעי' דתמידין קודמין למוספין לעבודת הדס תיפוק ליה מדכתיב בתמיד בצוקר ויפקדס **ברקתני טעמא**. דהא ניחא שהטעם מפורש במשנה אלף בשמעתא קמיייתא דמגילה (דף ק). קשה דקאלמר מנ"ל כדבעינן למימר קמן כחמיס הקילו כו' ומה בכך אטו משה"ל ית ליה למיבצי מנ"ל מאחר שאותו הטעם אינו מפורש בשמנה [טז]: **אשם קודם לתודה וא"י נזיר מפני שהוא קדשי** **קדשים**. הא דלא קאלמר טעמא מפני שהוא מרצה משום דליכא אשס נזיר ואשס מנאער דלין בלין לכפר אלף להכשיר כדאלמר צפ"ק דמנחות (ד' ד): ומיהו צוין טחאס קאלמר טעמא דמרצה אש"ג דליכא נמי טחאס נזיר וטחאס מנאער דלין בלין לכפר אלף להכשיר כדקאלמר לעיל צפ"ק (דף ט): **הני עולות נינהו ט'** ויש לומר דלא כגי ליה בטעמא דמרצה משום דמורה ואלי מזיר מוקדשין דטעונין להס כדאלמר בגמ': **למעשר קודם לעופות מפני שהוא מין זבח ויש בו קדשי קדשים דמו ואימוריו**. מה שאין כן בחטאת העוף שאין למזבח אלף דמה ט' וכיון דקדמה לחטאת העוף כל שכן לעולת העוף דהא טחאס העוף קודמת לעולת העוף דקדמני ואלי כך פירש צוקנטרס והאי טעמא ניחא דסם אלף אימורי מעשר דקדמי לעולת העוף מאי טעמא דאכילה מילתא קאלמר דקודמים כדמוכה בגמרא ושמא באימורין סגי בטעמא דמין זבח:

כל התדיר פרק עשירי זבחים

כל התדיר. שנלמר מלנד עולת הנקר אשר לעולת התמיד. תימה דצפרק תמיד נשחט (פסחים דף נה): אמרין מנין שלא יהא דבר קודס לתמיד ט' שנלמר העולה עולה ראשונה ל"ל תיפוק לי מהכא וכי תימא דההוא לנדרים ונצדות והאי למוספין דמוספין ט'

קצוב להס זמן ונדרים ונצדות אפשר בכל יוס ותדיר הא צפרק התכלת (מנחות דף מט). מיייתי בזהיא קרא דהעולה אמתני' דהתמידין אין מעכדין לה המוספין דקאלמר ה"ד אי דאית לה [ולקדס] והמתנא מנין שלא יהא דבר כו' ועוד קשה טפי כסוף הגזל קמא (צ"ב דף קיט). דריש מדכתיב מלנד איל הכפורים מכלל דכסף ברישא ופריך אלף מעתה מלנד עולת הנצוקר מכלל דמוספין ברישא והתניא מנין שלא יהא דבר כו' הוה ליה למיפוך ממתני' דהכא דלדברנה דריש מדכתיב מלנד עולת הנצוקר מכלל דתמידין קודמין וליכא למימר נמי דאילטריך קרא דהכא לציצור שאין להס תמידים ומוספין אלף כדי אחד מהס דמתני' לאו ככי האי גוונא איירי דומיא דסיפא דקמני דס טחאס קודם לדס עולה וליכא למימר דמד למנאס ומד לעכז דעיכוזא ליכא כדאלמר צפ' התכלת (מנחות דף מט). וי"ל דהעולה עולה ראשונה להקדמת הקטרה דהקטרה איירי וקרא דהכא להקדמת שחיטה דתעשו את אלה צעשיה דסס [ואיירין בא] והשטא ניחא דמיייתי ט' דרבא צפרק התכלת (טס) למימר דלפ"י הקטרה דלא תנן תמיד של שחר קודס א"כ משום ט' דלשון שלא יהא דבר קודס משמע טפי עיכוזא אחיא טפי מן משנה והשטא ניחא דלא מיייתי בהגזל קמא (צ"ב דף קיט). ממתני' לאוכוחי על מלנד איל הכפורים דלא הוי כסף ברישא דלעולס כסף ברישא כיון דכתיב כסף קודס ואחר כך אין אלף הכא איירי צעשיה דסס וה"ק קרא מלנד עולת הנצוקר ששטת הדס כבר עבדות הדס תעשו את אלה אלף הקטרה דכתיב מקמי קרא דמלנד עולת הנצוקר תהיה קודס התמיד

דכולו קראי דקמיה דהקטרה משמעי דהא כתיב בזה אשה ריח ולהכי אלטריך לאתמי מהעולה דאע"ג דהקטרט ט' דמוספין כתיבי משמע עולת הנקר הקטרט תמיד קודמת להן ה"ג הכא אע"ג דמקם כתיב מלנד איל הכפורים יכול להיות דאיל קודם מיהו קשה דקראי דקמי מלנד עולת הנצוקר בעבודת דס [נמין איירי דככתיב לעיל מנייה ושעיר חטאת אחד לכפר עליכס וכפרה כדס היא ועוד אמאי לא גמרין הקטרה דס מהדדי ומפרש ה"ר חיים דקרא דהעולה אלטריך לחזיתין דמכל הדמיר לא אחי דככל יוס אימתו כתמיד וכן מוכח ציומא צפרק

הא קמ"י דהא דבר כו' ואמר רבא כו' ובמנחת חזיתים איירי דהקטרט ט' דמוספין כתיבי משמע עולת הנקר הקטרט תמיד קודמת להן ה"ג הכא אע"ג דמקם כתיב מלנד איל הכפורים יכול להיות דאיל קודם מיהו קשה דקראי דקמי מלנד עולת הנצוקר בעבודת דס [נמין איירי דככתיב לעיל מנייה ושעיר חטאת אחד לכפר עליכס וכפרה כדס היא ועוד אמאי לא גמרין הקטרה דס מהדדי ומפרש ה"ר חיים דקרא דהעולה אלטריך לחזיתין דמכל הדמיר לא אחי דככל יוס אימתו כתמיד וכן מוכח ציומא צפרק

ולא דמאי דזריקת והקטרה, אלא דהוי פשוט ליה דזריקת עולה קודמת לשחיטת חטאת ודווקא אם נשחטו שניהם קדמי' וזריקת חטאת כו', אבל אם הנולה לברה נשחטה אצ"י ששניהם לפניו וזרק דם העולה ואחר כך שוחט החטאת. ואין להקשות א"כ חגיפשות בעיין דדף צ"א ע"א אי קדים ושחיטה לשאינו תדיר כו', לא דמי דחתם אפילו שחיטת תדיר אית ליה את מגילה, אבל מעלת חטאת משום דמקודש אינו אלא בזריקה דהיא מרצה אבל בשחיטה אינו מרצה ואי"כ לא אחי לחטאת מעלות קודש כי אם אחר שחיטתו אבל מעלת תדיר היא אפילו לענין שחיטה. ואפשר עוד לומר דחטאת ועולה שניהן אינן שחוקין ורשות בידו לשחוט אחת שריצה דאין מעלת מקודש אלא בזריקה הדם ואין פועל כליל אלא בהקטרה, ומ"ש רש"י אם שניהן שחוקין, אחי למעוטי נמי אם שניהם אינן שחוקין, ומ"ש במתני' וכן בהקדשה היינו בעולות וחטאת הבאים ביזירות. וכן משמע מרש"י שם ומ"ש בבביתא זה בנה ואו וכו' היינו בעשיית הדם וזלה קאי בן חטאת בהמה לעולת בהמה. ואע"ג ולתורה לא מישע כן מרביה הרמב"ם פ"ט מהל' תמידין, דוק דברביו דיש לפרש כ"מ"ש ואין להאריך כאן. וזרוב בתוס' ור"ט כתב מה שכתב והגליע' ככתבו ודוק (בסעי שז):

פ.א.

עין משפט ונר מצוה

א א ב מ"י פ"ט מהל' תמידין ומוספין הלכה ט:
ב ג מ"י שם הלכה ט:
ג ד מ"י שם הלכה ט:
ד ה מ"י שם הלכה י:
ה ו מ"י שם (הל"י) [הל"י]:

תורה אור השלם

1. מלבד עלת הבקר אשר לעלת התמיד תעשו את אלה: במדבר כח, כג
2. כאלה תעשו ליום שבעת ימים קדם אשה ריח ניחוח ליהודה על עולת התמיד יעשה ונסכו: במדבר כח, כד

מוסף רש"י

שנאמר מלבד וגו' תעשו את אלה. מלנד משמע לאחר שהקרבתם תמיד תקריבו העופות, וקא דשיין אשר לעולת התמיד קרא דתייה מליף דכשכיל שהיא תמיד הקדמה הכתוב, ומלמן אמה למד לכל התמידין (ברכות טז) השלמים קודמין לבכור. אס עיניהם עומדים לישטט בעורה ולסקרי: וסמייכה ובספיה. פמטיס ונספסי ליתוסו כצכור דמליפין ממנחות צפ' שמי מדות (דע"י יא:)

ליקוטין

דס חטאת קודם לדם עולה. פירש"י אם שניהן שחוקין. ואח"כ בדיה איברי כו' אם נזרקו כו' עכ"ל. וז"כ הרשב"י. וי"ל משום דקשיא להו את דתנן במשנה ד' החטאת קודמת ולא תנן דס חטאת, והתם אמרין זה בנה את כלל החטאות וכדפירש שם הר"ב. ולהכי פירשו דהכא דקאס כששניהם שחוקים ונזרקו. ומכאן דהיי' קדוקוס שכתב הכ"מ בפ"ט מהל' תמידין למדתי כן, דהארתן לקמן החטאת קודמת כן כתב וזה לשונו, נראה שהוכנה שישוחט החטאת ויקריב אותה לגמרי ואח"כ העולה, ולעיל דפסליג בין דם האיברים שאמרו שדם של חטאת הוא שקדום ואברי עולה קדומים, היינו כשנשחטו שניהם וישני הדמים לפנינו ואנו באים לידיע איזו דמי יקדום שזורק של חטאת, ואחר שזרק שני הדמים ואברי עולה לפנינו ואנו באים לדון על האברים, אז מקריב של עולה מפני שכולה כליל ע"כ (מוס' ירמ'): ונראה מ"ש [רש"י] אם נזרקו שניהם, הוא פשוט דאם נזרק דם א' מהם או של חטאת או של עולה הא אבעיא לן בגמרא דם חטאת ואיברי עולה כו' ובתר הכי דם עולה ואמורי חטאת כו', נמצא דמתני' לא איירי רק בנזרקו שניהם, ומזה למד רש"י ג"כ בירושא מ"ש אם שניהם שחוקין פ"י לאפקי אם נשחטה עולה ועדיין חטאת לא נשחטה לא נימא שיהא אחד מפרס דבריו וישחט החטאת וזריק ואח"כ יזרק דם עולה, דאם נאמר דבהכי נמי מיירי מתני' לאקדוסי לחטאת, תקשי דנפשוט מנייה בעיין דזריקת עולה ואימורי חטאת דזריקת עולה קודם משום הקטרה איברי עולה מקיז הוא, אם שחיטת חטאת דלוא עבודה היא כלל, קודם לזריקת עולה משום קדימת וזריקת חטאת לזריקת עולה, כ"ש שקדים וזריקת עולה דעבודה היא לאימורי חטאת משום קדימת איברי עולה לאימורי חטאת. ואין לומר דפשוט ליה דשחיטת חטאת קודם לדם עולה משום דאחי' מכת מרצה, הא מקמי הכי אבעיא לן דם חטאת ואיברי עולה כו', שמע מינה דלא הוי פשיטא ליה חי מנייחו דריך. ואין לומר דהכי נמי מספקא ליה בשחיטת חטאת וזריקת עולה, דא"כ הו"ל להוכיז נמי בעיא זו בגמרא דאין ללמודה מאינן בשחיטת דשחיטה לאו עבודה היא